

cí v Československu 1965, č. 12; R. Grebeníčková: W. Žalozpěv, Tvář 1965, č. 5 → Literatura a fiktivní světy (1995); J. Opelík in J. W.: Hodina pravdy, hodina zkoušky (1966) → Milované řemeslo (2000); R. Grebeníčková in J. W.: Život s hvězdou (1967) + W. Moskva-hranice, HD 1968, č. 6, oboje → Literatura a fiktivní světy (1995); F. Hampl: Žil s hvězdou, Svoboda 3. 2. 1968; M. Jungmann: Kritický glosář 2 (o rkp. Dřevěné lžíce), Lit. listy 1968, č. 18; M. Sucho- mel: Rozmezí bez záruk (o Životě s hvězdou), HD 1968, č. 13 → Literatura z času krize (1992); Z. Kalista: J. W., in Tváře ve stínu (1969, s. 119); F. Hampl in Stopami prózy a poezie na Berounsku (1973, s. 63); Š. Vlašín: Prozaik zraňovaný lidství, Tvorba 1975, č. 32; -hh- (H. Housková): Vždy s odpovědností, Hlas revoluce 1980, č. 32 → NO 8. 8. 1995; J. Bečka: Sovět- ská střední Asie a J. W., Slovanský přehled 1981, s. 443; S. Cita: K prvním českým překladům básní Vladimíra Majakovského, Českosl. rusistika 1985, s. 56; J. Mourková: Svědectví z doby temna, Hlas re- voluce 1985, č. 32; P. Nový: Člověk J. W., Kmen 1989, č. 49; R. Pytlík: K W. znovuobjevené Dřevěné lžici, tamtéž; A. Jedličková: J. W., Život s hvězdou, ČLit 1989, s. 353 → sb. Česká literatura 1945–1970 (1992, s. 61); J. Bečka: J. W. a východ, Českosl. rusistika 1989, s. 220; E. Štědroňová: J. W. Jeden lidský a umělecký osud české literatury, Lit. měsíčník 1989, č. 10; trn (P. Nový): Život s hvězdou, Zeměd. noviny 15. 12. 1989; J. Podlešák: Stříbrnou polnicí zpívejte píseň svobody, Židovská ročenka 5750 (1989, s. 104) → Tere- zínské listy 1999, sv. 27, s. 73; J. Škvorecký: J. W.: Ži- vot s hvězdou, Čítanka J. Škvoreckého 1990, s. 62; J. Hořec: Antištoll, Kmen 1990, č. 8; J. Vopravilová: J. W.: Život s hvězdou a Ladislav Fuks: Pan Theodor Mundstock, SPF Ústí n. Lab., ř. bohemistická 1990, s. 59; E. Štědroňová: Dialektika umělecké metody a reality v díle J. W., ČLit 1990, s. 126; A. Jedličková: Nepublikovaná kapitola W. románu Na střeše je Mendelssohn, ČLit 1990, s. 151 + Shledávám, chtě chválit skutky božské, že bohové jsou zlí, Slovenské pohľady (Bratislava) 1990, č. 8 → in J. W.: Dřevěná lžíce (1992); M. Pohorský in J. W.: Život s hvězdou, Na střeše je Mendelssohn (1990); F. Kafka: J. W., hle- dač nových cest, Hlas revoluce 1990, č. 32; ● P. Nový: J. W. Osud levicového intelektuála, LidN 4. 8. 1990, k tomu polemika: E. Štědroňová, LidN 25. 8. 1990; P. Nový, LidN 31. 8. 1990; E. Štědroňová, LidN 8. 9. 1990 ●; V. Píša: Život s hvězdou. J. W. – osobnost a dí- lo, které by nemělo být přehlédnuto, RP 3. 12. 1991; E. Štědroňová: V soukolí doby, Tvorba 1991, č. 21; A. Jedličková: J. W. ve Vrchovanech, Českolipsko literární 1991, sv. 10, s. 11; P. Nový, E. Štědroňová in J. W.: Moskva-hranice (1991); J. Vohryzek: Bezvý- znamnost učiněná významem (Moskva-hranice), Respekt 1991, č. 51; V. Papoušek: O židovské litera- tuře a gravitačním poloměru člověka, Čes. jazyk a li- teratura 42, 1991/92, s. 149; D. Hrubý: Causa J. W., Re- flex 1992, č. 5; ● ref. Dřevěná lžíce: pal (P. Janáček), LidN 26. 11. 1992, příl. Národní 9, č. 48; F. Všeticka,

Akord 18, 1992/93, č. 7; I. Pospíšil, Rovnost 12. 1. 1993; M. Exner, Čes. deník 14. 1. 1993; E. Štědroňová, ČLit 1993, s. 227; M. Petříček, Tvar 1993, č. 2 ●; (jk) (J. Kudrnáč): J. W.: Makanna, otec divů, (js) (J. Sou- kal): J. W.: Život s hvězdou, oboje in Slovník českého románu 1945–1991 (1992); A. Franková in Motýla jsem tu neviděl. Dětské kresby z Terezína (1993, ed. A. Franková, H. Volavková); V. Novotný: J. W., Čte- nář 1993, č. 7–8, příl.; M. Petrusek: První literární ob- raz Josefa Stalina? aneb O právu nevědět, S-obzor 1994, č. 2; tp: Zůstat sám sebou, Roš chodeš 1994, č. 12; J. Podlešák: I jejich je tato země v pokoji a mí- ru (Žalozpěv za 77 297 obětí), Tvar 1995, č. 4; K. Mercks: Problém literárního stylu ve W. románu Život s hvězdou, sb. Světová literárněvědná bohe- mistika 2 (1996); M. Bauer: J. W. a K. J. Beneš, dva problémoví spisovatelé, Tvar 1999, č. 16; J. Holý in J. W.: Život s hvězdou, Na střeše je Mendelssohn, Žalozpěv za 77 297 obětí (1999) → Možnosti inter- pretace (2002, s. 481); A. G. Mayor: The Case of J. W., the Pinkas Synagoge and Weil's Elegy for the 77 297, Brown Slavic Contributions (Providence), sv. 13, 2000, s. 141; E. Štědroňová: J. W., sb. Českožidovství spisovatelé v literatuře 20. století (2000, s. 70); F. Vše- tička: Román J. W., SPFPFSU Opava, ř. lit. vědná (2001, s. 69) → Kroky Kalliopé (2003, s. 138); U. Heff- trich: W. Život s hvězdou a evropská literární tradice, sb. Česká literatura na konci tisíciletí 2 (2001); Z. Kirschner: Život s bolestí (Život s hvězdou), sb. Lit. archiv 32–33, 2002, s. 157; Z. Stolz-Hladká: J. W. a pravdivost slova, tamtéž, s. 175, I. Pfaff in Krize české kultury po moskevských procesech 1936–1938, Slovanský přehled 2002, s. 46; M. Kryl: Ke vzniku románu J. W. Na střeše je Mendelssohn, sb. Terezínské studie a dokumenty (2002, s. 348); V. Papoušek in Existencialisté (2004); M. Kryl: J. W. – intelektuál mezi Východem a Západem, Slovanský přehled 2005, s. 301; Zápis z Pařížského deníku Ja- na Vladislava aneb Fascinace absurditou u J. W., Prostor 2006, s. 97; H. Hříbková: J. W. se vrátil, Ži- dovská ročenka 5767 (2006, s. 138).

jip

Richard Weiner

* 6. 11. 1884 *Písek*
† 3. 1. 1937 *Praha*

Básník a prozaik, autor osobitého díla komplikova- ného tvaru, vyslovující v knihách ovlivněných váleč- ným traumatem úzkost a skepsi vůči civilizaci, ve vrcholném období otázky možností básnického slo- va a dorozumění; překladatel z francouzštiny, literár- ní, divadelní a výtvarný kritik, publicista.

Nejstarší syn z pěti dětí zámožné židovské ob- chodnické rodiny. Po maturitě na reálce v Pís-

ku (1902) vystudoval chemii na technice v Praze (Ing. 1906), 1906–07 pokračoval ve studiu v Curychu a v Cáchách. 1907–08 absolvoval vojenskou službu jako jednoroční dobrovolník. Od října 1908 pracoval jako chemik: nejprve v pardubickém lihovaru, 1909 v soukromé zkušební laboratoři v bavorském Freisingu, 1910–11 v továrně na sladové přípravky v Allachu u Mnichova. Šaldovo přijetí W. básnických příspěvků do *Noviny* přispělo v lednu 1912 k jeho rozhodnutí zanechat zaměstnání a odjet do Paříže, kde se živil jako novinář (dopisovatel listu radikálně pokrokové strany *Samostatnost*). V době balkánské války byl na podzim 1912 povolán do vojenské služby na srbsko-bosenskou hranici (Bijeljina). V květnu 1913 se vrátil do Paříže jako dopisovatel *Lid. novin*. 1914 byl mobilizován a poslán na srbskou frontu, kde se 1915 nervově zhroutil a byl z armády propuštěn. Na sklonku t. r. začal opět literárně pracovat, od 1917 působil jako redaktor *Venkov*, poté krátce *Nár. listů*. Po válce vstoupil 1918 do redakce *Lid. novin*, od počátku 1919 až do konce života byl jejich pařížským dopisovatelem. V Paříži se v polovině 20. let seznámil s představiteli skupiny o generaci mladších básníků simplistů a (aniž literárně tvořil jinak než česky) stal se 1927 členem jejich skupiny *Le Grand Jeu* (Vysoká hra); toto vřelé, obdivné i intimní přátelství hluboce zasáhlo do jeho samotářského způsobu života. Sblížil se s malířem J. Šímou, jenž rovněž patřil do skupiny. Koncem 20. let se vztahy uvnitř uměleckého společenství uvolnily a W. odstup od mladých básníků se dovršil. 1935 byl s V. Nezvalem a G. Wintrem členem českosl. delegace na pařížském kongresu na obranu kultury proti fašismu. 1935 se vrátil do Prahy duševně vyčerpan, zklamán odezvou svých knih a těžce nemocen, rakovinně žaludku záhy podlehl. Pohřben byl na židovském hřbitově v Písku, 1987 byly ostatky přeneseny na tamní lesní hřbitov.

Veršové i drobné prozaické pokusy psal W. od doby středoškolského studia. Sdělností a pozitivním laděním se jeho první časopisecké a knižní práce výrazně liší od pozdějších (dedikace rodinným příslušníkům odrážejí autorovu snahu přesvědčit i své blízké o správnosti zvolené spisovatelské cesty). Sbírkou *Pták* a *Usměvavé odříkání* zahrnují impresionistickou lyriku vyjadřující optimistickou důvěru v život a touhu po jeho harmonickém uspořádání. Programové překonávání úzkostí a proklama-

tivní směřování k absolutním hodnotám, založené věcným a bezprostředním vnímáním, postupně prostupovaly momenty pochybností. Prózy souboru *Netečný divák* (z 1911–14) poukazují na vícerozměrnost lidských vjemů, pocitů a vztahů, vyjadřují již i složité duševní stavy. K expresionistickému výrazu se W. přiblížil povídkami knihy *Lítice*, ovlivněnými válečnými zážitky (1. vyd. bylo částečně cenzurováno) a zaznamenávajícími, jak vnímání světa přetváří lidské nitro, chorobně rozrušuje vědomí. Obrazy osamocení a rozpolcenosti, iracionálních stránek individuálního osudu, motiv dvojnicí v uvolněné syžetové stavbě tematizují úzkost z nicoty a bezmoci a nevíru v moc rozumu. Život staví před člověka obtížně dešifrovatelné hádanky, jejichž smyslu a významu se lze jen těžce dobrat (*Škleb*); tušení neznámé viny vyvolává hluboké znepokojení nad oblastí podvědomí, nad dilematem viny a trestu. Tísňivé pocity z pokusů racionálně se zmocnit skutečnosti se promítají v zachycování zneklidňujících situací, v prolínání reality a vize, přítomnosti a vzpomínky. Tuto etapu W. tvorby ukončila básnická sbírka s příznačným titulem *Rozcestí*. V letech literárního odmlčení byla výjimkou bibliofilie pro mezinárodní výstavu dekorativního umění v Paříži *Ulice – Boulevard* (báseň v próze zařazená později s tit. *Prostor Paříž do pozdější sbírky Zátíší s kulichem, herbářem a kostkami*). Impulsem k další umělecké tvorbě bylo pro W. setkání se skupinou *Le Grand Jeu*; vliv francouzské poezie je zřetelný ve všech třech básnických knihách z tohoto období. Složité a bohatě členěné verše sbírky *Mnoho nocí* podávají bezprostřední záznamy duševních stavů, podvědomých pocitů a snových představ konstruovaným jazykem těžko dešifrovatelné myšlenkové struktury (často i kvůli slovu oddálenému od věci a jejímu perifrastickému opisu). V básních a prózách souboru *Zátíší s kulichem, herbářem a kostkami* se v tvárném úsilí projevila větší spontánnost, básnický výraz je méně komplikovaný a v baladických skladbách a básnických prózách nabývá významu i rozměr všednosti. Za vrchol W. poetické tvorby je pokládána sbírka *Mezopotamie*, kompozice šestnácti samostatných básní. Skladbou prochází postava osmnáctiletého hochy Františka, který symbolizuje hledání výrazu absolutna, jež není odděleno od reálného světa; druhým sjednocujícím prvkem s podobným posláním je představa Mezopotamie, biblické-

ho ráje před stvořením Evy. Otázky lidské existence jsou spjaty s pozemským životem, o jehož naplnění je sváděn stálý boj. Polyfonní skladbu charakterizuje zjednodušení verše, používání asonancí, eufonie a rytmických a jiných nepravidelností. Do W. vrcholného období patří rovněž dvě knihy próz: *Lazebník* (s podtitulem *Poetika*, původně *Poetika snáře*; titulní rozsáhlou noetickou prózu doplňují jen volně čtyři povídky) je filozoficko-básnickou reflexí procesu tvorby a obecněji i možnosti vyslovení a sdílení; v experimentálním textu autor vytváří (na rozdíl od sněného snu) sen bdělý, v němž by bylo možné na základě důkladné analýzy a z různých hledisek hledat klíč k rozumné skutečnosti, která nás obklopuje; záznam si vynucuje užití složité větné stavby a novotvarů. *Hra doopravdy* (zahrnující rozsáhlé prózy *Hra na čtvrcení* a *Hra na čest za oplátku*) navazuje na předchozí knihu. Vyznačuje se kombinací vyprávění se snově imaginativními prožitky; syžet vychází z W. osobního zážitku (do loutkovitých postav jsou transformováni jeho mladí pařížští přátelé), je však rozehrán do několika rovin s příznačným motivem nespáchané viny a etickým podtextem. Výlučnost W. básnického a prozaického díla dovoluje vést jen přibližné spojnice k dobovým směrům, nacházeny bývají k expresionismu (případně surrealismu) nebo existencialismu. – Vedle překladů knižně vydaných (romány J. Romainse, V. Larbauda, J. de Lacretella, podíl na převodu Célinovy *Cesty do hlubin noci*) a scénicky provozovaných (hry Ch. Vildraca, M. Pagnola aj.) W. publikoval (především v Lid. novinách) překlady próz dalších autorů (G. Duhamel, P. Benoît, R. Dorgelès, P. Mac Orlan, Ph. Soupault, F. Mistral, H. de Régnier aj.). Při své rozsáhlé a žánrově bohaté novinářské práci (zprávy, glosy, úvahy, fejetony, příspěvky v módní hlídce, kritiky a referáty) sledoval široké spektrum francouzského společenského, politického a kulturního dění. Pozornost věnoval též české kultuře a společnosti, zvláště v době 1. světové války (vedl i literární polemiky s F. X. Šaldou, R. I. Malým, J. Krecarem aj.). Část své publicistiky shrnul do knihy *Třásničky dějinných dnů*, soubor *O umění a lidech* (Spisy 4) zachycuje mj. i další W. úvahy a články o literatuře, divadle, výtvarném umění a filmu. Nevydán zůstal autorský výbor z publicistiky (z let 1912–14) Clichy–Odéon.

PSEUDONYMY, ŠIFRY: Filina, Filína, Jan Bol, Poutník, Šeherezáda, Štěpán Golev; b. l., bl. (redakční šifry, které mohlo užívat více autorů), fa, rd, rd., -rd, rd-, R. W., R. W. K., W, W. ■ PŘÍSPĚVKY in: Almanach Prácheňského kraje (Písek 1925); Cesta (1918); Čas (1914); Červen (1918); Čes. kultura (1912–14); Čin (1930); Die Aktion (1918); Europe Centrale; Filmová revue Aventina (1929); Jevišťe (1920); Kalendář českožidovský na r. 1912–13; Kmen (1917–18); Kvart (1930); Květy (1914–16); La vie des lettres (Paříž 1914); Les nouvelles littéraires (Paříž 1925); Lid. noviny (1911–36, 1913–14 i příl. Večery; mj. překl.: 1920 P. Benoît: Atlantis, 1922 R. Dorgelès: Svatý Magloire, 1924 P. Mac Orlan: Píseň lodní posádky, 1930 Z. Mistralovy prózy); Lípa (1917–20); Lumír (1911–31); Nálada (Písek 1899); sb. Na paměť Otakara Theera (1920); Národ (1918); Nár. listy (1917); Novina (1911–12); sb. Nůše pohádek 2 (1919); Pestrý týden; Písecké listy (1900–04); Pokroková revue (1911–14); Prospekt (1931); Přítomnost (1924–33); Rozpravy Aventina (1926–30); Rozvoj (Pardubice 1904); Rudé právo (1922, Večerník); Salon (Brno 1927); Samostatnost (1912, i příl. Naše neděle); Scéna (1913–14); Stopa (1912–14; 1913 P. Srbské hory); Studentská revue (1912); Šibeničky (1918–21; 1919–20 překl. G. Duhamel: Dáma v zelených šatech, Cifry); sb. Tanec smrti (1917); Topičův sborník (1918–19); Tribuna (1919); Umělecký měsíčník (1913–14); Venkov (1917); Volné směry (1912–15); Zlatá Praha (1918); Život (1937); – posmrtně: Kvart (1946); Souvislosti (1995, BB z 1911). ■ KNIŽNĚ. *Beletrie a publicistika*: Pták (BB 1913); Usměvavé odříkání (BB 1914); Lístice (PP 1916; úplné vyd. 1928); Netečný divák a jiné prózy (1917; 1937 samost. P. Lesklé náčiní, bibliof.); Rozcestí (BB 1918); Škleb (PP 1919); Třásničky dějinných dnů (FF 1919); Ulice – Boulevard (P 1925, bibliof., s dřevoryty V. Silovského; 1929 in *Zátiší s kulichem...* s tit. Prostor Paříž); Mnoho nocí (BB 1928); Zátiší s kulichem, herbářem a kostkami (BB, PP 1929); Lazebník (PP 1929); Mezopotamie (BB 1930); Hra doopravdy (PP 1933); – posmrtně: Psaní marně psaná (PP 1988, ed. A. Pomajzlová a K. Srp). – *Překlady*: J. Romainse: Kumpáni (1919) + Diktátor (1927); V. Larbaud: A. O. Barnabooth – jeho důvěrný deník (1928); J. de Lacretelle: Bonifácka (1929); L. F. Céline: Cesta do hlubin noci (1933, přel. J. Zaorálek za účasti R. W. a J. Hořejšího). – *Výbory*: Prázdná židle a jiné prózy (1964, ed. J. Mrnka); Mezopotamie (1965, ed. I. Slavík); Sluncem svržený sok (1989, ed. J. Adam); Solný sloup (1996, ed. J. Pelikánová). – *Souborné vydání*: Spisy R. W. (Torst, 1996–98 sv. 1–3, 2002 sv. 4, projekt 5 sv., ed. Z. Trochová). ■ SCĚNICKY. *Překlady*: Ch. Vildrac: Koráb Tenacity (1920); J. Natanson: Klouček netykavka (1925); M. Pagnol, P. Nivoix: Kupčici se slávou (1927; 1932 s tit. Obchod se slávou). ■ KO-RESPONDENCE: an.: Paní Heleně P. (Palivcové z 1929–35), Život 15, 1936/37, s. 134 a pokr.; an.: Dva dopisy R. W. (K. Z. Klímovi z 1928), Čes. slovo 6. 1.

1937; I. Slavík: Válečný rok 1914 (rodině z 1914, úryvky), Plamen 1964, č. 7; J. Mourková: Návrat R. W. (rodině z 1906), sb. Glosy ze Strahova 1965, č. 3–4 + První pobyt R. W. v Paříži 1912–1914 (rodině z 1912–14), sb. Lit. archiv 2, 1967, s. 5; J. Chalupský: Z korespondence R. W. (F. Peroutkovi, E. Bassovi a K. Weinerovi z 1935), Proměny (New York) 1988, č. 1; M. Podivínský: R. W. a Le Grand Jeu (M. Henrymu z 1928–33), Scriptorum 1993, s. 15; in Vysoká hra (R. Daumalovi z 1927; 1993, ed. M. Topinka a L. Šerý); in Karel Čapek. Přijatá korespondence (z 1924; 2000, ed. M. Dandová a M. Chlábčová); Korespondence R. W. s Le Grand Jeu (R. Daumalovi z 1927–30, M. Henrymu z 1927–33 a neurčenému adresátovi, patrně R. Vaillandovi nebo R. Gilbertu-Lecomtovi z 1928), Aluze 2000, č. 3 (ed. H. Bednaříková a P. Chleboun). ■

BIBLIOGRAFIE: R. W., život, dílo (Krajská knihovna Čes. Budějovice 1969). ■ LITERATURA: J. Chalupský: R. W. (1947) → (přepřac.) Expresionisté (1992); J. Mourková: R. W. (1884–1937). Literární pozůstalost (LA PNP 1964); M. Langerová: W. (2000). ■ ● ref. Pták: R. Medek, MR 1912/13, sv. 26, s. 235; B. Polan, Pokroková revue 9, 1912/13, s. 262; J. Kodíček, Lumír 41, 1912/13, s. 452; J. Š. (Šimánek), Samostatnost 6. 2. 1913, příl. Kulturní snahy; G. W. (Winter), PL 30. 3. 1913; Ant. Veselý, Čes. revue 7, 1913/14, s. 437 ●; ● ref. Usměvavé odříkání: F. Langer, Umělecký měsíčník 2, 1912/13, s. 324 → Prostor díla (2001); A. Novák, Přehled 12, 1913/14, s. 589; B. Polan, Pokroková revue 10, 1913/14, s. 233; R. Medek, MR 1913/14, sv. 28, s. 284; -ejč- (J. Krejčí), Naše doba 21, 1913/14, s. 933; -pa- (F. S. Procházka), Zvon 14, 1913/14, s. 361; Ant. Veselý, Květy 1914, s. 242; G. W. (Winter), PL 22. 2. 1914; J. Vodák, Čas 3. 5. 1914; Tg. (E. Taussig), LidN 24. 6. 1914 ●; ● ref. Líttice: jv. (J. Vodák), LidN 20. 8. 1916; K. (F. V. Krejčí), PL 1. 10. 1916; M. Klicman, MR 1916, sv. 30, s. 286; Kaz. (F. S. Procházka), Zvon 17, 1916/17, s. 14; K. V. (Veleminský), Naše doba 24, 1916/17, s. 137; K. Sezima, Lumír 52, 1916/17, s. 378 → Masky a modely (1930) ●; ● ref. Netečný divák a jiné prózy: A. Novák, Venkov 21. 6. 1917; jv. (J. Vodák), LidN 29. 8. 1917; K. (F. V. Krejčí), PL 23. 9. 1917; A. V. (Ad. Veselý), Ženský svět 1917, s. 264; K. Toman, Čes. revue 11, 1917/18, s. 123; K. Fiala, MR 1917/18, sv. 32, s. 94; K. V. (Veleminský), Naše doba 25, 1917/18, s. 224; Kaz. (F. S. Procházka), Zvon 18, 1917/18, s. 125; K. Sezima, Lumír 46, 1917/18, s. 171 → Masky a modely (1930); J. H., Topičův sborník 6, 1918/19, s. 281 ●; M. Hennerová (Pujmanová): ref. Líttice a Netečný divák..., Lípa 1, 1917/18, s. 108; M. Rutte: R. W., Národ 1918, s. 25 a 36; ● ref. Rozcestí: K. Toman, Čes. revue 11, 1917/18, s. 633; A. Novák, Lumír 46, 1917/18, s. 511; B. Polan, Nové Čechy 1918, s. 239; M. Rutte, Národ 1918, s. 339; jv. (J. Vodák), LidN 12. 7. 1918; F. Götz, Lípa 2, 1918/19, s. 127; Š. Jež, Červen 1, 1918/19, s. 197; J. H. (Hora), PL 6. 4. 1919 ●; ● ref. Škleb: K. Sezima, Lumír 47, 1918/20, s. 351; J. Krecar, MR 1918/19, sv. 34, s. 431; Kaz. (F. S. Procházka), Zvon 19, 1918/19,

s. 502; M. Rutte, Cesta 1, 1918/19, s. 1276; A. Novák, Venkov 4. 3. 1919; M. Novotný, Nové Čechy 1919, s. 204; K. Č. (Čapek), Kmen 3, 1919/20, s. 20 → O umění a kultuře 2 (1985); Č. J. (Jeřábek), MSIR 13, 1919/20, s. 92 ●; M. Rutte: R. W., Nový svět (1919); ● ref. Třásničky dějinných dnů: E. S. (K. Elgart Sokol), LidN 11. 11. 1919; A. N. (Novák), Venkov 18. 11. 1919; Šedý (J. Reiner), Tribuna 30. 11. 1919; J. Folprecht, Čes. revue 13, 1919/20, s. 155; -vh- (M. Hýsek), Kmen 3, 1919/20, s. 269; A. M. Píša, Cesta 2, 1919/20, s. 647 → Soudy, boje a výzvy (1922); ALAP (A. Procházka), MR 1919/20, sv. 35, s. 202; A. Hartl, Nové Čechy 3, 1919/20, s. 330; V. B. (Borovičková), Ženský svět 1920, s. 39 ●; F. Götz: ref. Škleb a Třásničky dějinných dnů, Lípa 3, 1919/20, s. 51 + O nejmladší české poezii, MSIR 15, 1920/22, s. 89 + Kubismus v české povídce, Cesta 4, 1921/22, s. 528 → Anarchie v nejmladší české poezii (1922); V. Dyk: Literární Čechoslovák? (polemika s W. z LidN 2. 3. 1921 k obsahu pojmu českosl. literatura), Lumír 1921, s. 107; A. C. Nor: Tvárné umění nové prózy, Host 4, 1924/25, s. 270; ● ref. Mnoho nocí: P. Fraenkl, Naše doba 35, 1927/28, s. 436; -pa- (F. S. Procházka), Zvon 28, 1927/28, s. 517; J. H. (Hora), LitN 1928, č. 10; M. Rutte, NL 2. 3. 1928; M. D. (Dvořák), Tvar 1928, s. 196; an. (F. Götz), NO 18. 3. 1928 → Tvář století (1930, kap. Nadrealismus čili Mystika snů); A. N. (Novák), LidN 6. 5. 1928; AMP. (A. M. Píša), PL 10. 6. 1928; -šek (F. Matoušek), Signál 1, 1928/29, s. 204 ●; M. Rutte: Podvědomo a čas znovu nalezený ve W. Lítticích, RA 4, 1928/29, s. 197 → Doba a hlasy (1929); ● ref. Zátíší s kulichem...: G. (F. Götz), NO 31. 3. 1929; P. E. (Eisner), Prager Presse 12. 4. 1929; AMP. (A. M. Píša), PL 21. 4. 1929 → Dvacátá léta (1969); B. V. (Václavek), RP 24. 5. 1929; A. N. (Novák), LidN 25. 5. 1929; P. Fraenkl, Naše doba 37, 1929/30, s. 185 ●; ● ref. Lazebník: G. (F. Götz), NO 22. 12. 1929; -tt-, Čin 1, 1929/30, s. 529; J. Štyrský, Odeon 1, 1929/30, č. 7 → Každý z nás stopuje svoji ropuchu (1996); J. F. (Folprecht), Čes. osvěta 27, 1930/31, s. 317 ●; O. Donath in Židé a židovství v české literatuře 19. a 20. století 2 (1930); ● ref. Mezopotamie: J. B. Č. (Čapek), Čin 2, 1930/31, s. 570; -k-, Prospekt 1, 1930/31, č. 4; -pa- (F. S. Procházka), Zvon 31, 1930/31, s. 294; G. (F. Götz), NO 4. 1. 1931 → Literatura mezi dvěma válkami (1984); jv. (J. Vodák), Čes. slovo 6. 1. 1931; M. Rutte, NL 15. 3. 1931; A. N. (Novák), LidN 14. 6. 1931; A. H. (Hoffmeister), LitN 1931, č. 6; M. Grepl, Čes. osvěta 28, 1931/32, s. 159 ●; F. Götz: České dada, Básnický dnešek (1931); B. Novák: R. W., LUK 1934, s. 133; H. J. (Jelínek): R. W., Lumír 61, 1934/35, s. 63; ● ref. Hra doopravdy: F. X. Šalda, ŠZáp 6, 1933/34, s. 155 → Kritické glosy k nové poezii české (1939) a Z období Zápisníku 1 (1987); B. N. (Novák), Rozhledy 1935, s. 128 ●; B. Novák: O R. W., Kalendář českožidovský 55, 1935/36, s. 131; Nešpor: Jedna ze zapomenutých (Škleb), Rozhledy 1936, s. 272; ● nekrology: H. Jelínek, Lumír 63, 1936/37, s. 180; in Jih (Písek) 2, 1936/37, č. 4 (pohřební projevy); G. Winter, LitN 9,

- 1936/37, č. 10 + LidN 6. 1. 1937 + in Kalendář česko-židovský 57, 1937/38, s. 63; B. (E. Bass), LidN 4. 1. 1937; an., Ranní noviny 4. 1. 1937; KZK (K. Z. Klíma), Čes. slovo 5. 1. 1937; B. Novák, tamtéž + Rozhledy 1937, s. 1; K. Č. (Čapek), LidN 5. 1. 1937 → O umění a kultuře 3 (1986); V. Č. (Černý), LidN 5. 1. 1937 → Tvorba a osobnost 1 (1992); G. (F. Götz) a K. N. (Nový), NO 5. 1. 1937; AMP (A. M. Píša), PL 5. 1. 1937; an., RP 5. 1. 1937; A. N. (Novák), LidN 6. 1. 1937; F. Langer, LidN 7. 1. 1937 → Byli a bylo (vyd. 2003); F. Kocourek, Groš 1937, č. 2; M. Rutte, Prager Rundschau 1937, s. 76; A. Bareš, Rozhledy 1937, s. 103; B. V. (Václavek), U 1937, s. 101 → Literární studie a podobizny (1962) ●; J. Chalupický: W., LUK 1937, s. 4; J. Kopta: F. X. Šalda a R. W., LUK 1937, s. 148; O. Králík: R. W., LUK 1937, s. 364 → Osvobozená slova (1995); J. Hořejš in R. W.: Lesklé náčiní (1937); vr.: ref. Lesklé náčiní, LidN 4. 4. 1938; A. M. Píša in sb. Městské divadlo v Písku (1940); J. Chalupický: Poslání básníka, Kvart 4, 1945/46, s. 85; ● k 10. výr. úmrtí: Vš (Š. Vlašín), Rovnost 3. 1. 1947; DRI (R. Iltis), Věstník židovských náboženských obcí 1947, s. 21 ●; I. Slavík: U básníkovy hrobu, LitN 1963, č. 12 (k tomu: O. Štorch-Marien, LitN 1963, č. 17); L. Kundera: Vyvolán bude jménem: R. W., HD 1964, s. 78; V. Linhartová: Předběžné poznámky k dílu R. W., Tvář 1964, č. 9–10; F. Kautman: Návrat R. W., Kulturní tvorba 1964, č. 46; J. Mrnka in R. W.: Prázdná židle a jiné prózy (1964); Z. Hejda: Poznámky o R. W., Tvář 1965, č. 6 → Tvář. Výbor z časopisu (1995); I. Slavík in R. W.: Mezopotamie (1965); V. Linhartová in R. W.: Hra doopravdy (1967, obs. i různocnění a varianty); O. Štorch-Marien: Dvojí setkání s R. W., LD 5. 2. 1967; B. Doležal: Mrtví ptáci (Pokus o interpretaci pěti variant básně R. W.), Tvář 1968, č. 1 (k tomu: J. Chalupický, Tvář 1969, č. 1, příl.; bd, tj. B. Doležal, tamtéž) + Andělé noci, Tvář 1969, č. 2; Z. Kožmín: Paradox rmutného světa, Plamen 1968, č. 3 → Studie a kritiky (1995); J. Chalupický: Návrat R. W., Kurýr Odeonu 1969, s. 8; Š. Vlašín in R. W.: Lazebník, Hra doopravdy (1974); Z. Vašíček: Hrou bylo počato, a teď se v osud smráká, Studie (Řím) 1982, č. 3 (81) → (s tit. W. diagnóza neosobnosti) Přijetí podmínek (1996); H. Žantovská: Na konci propast světla, Židovská ročenka 5744 (1983, s. 73); F. Kautman: Kafka, Hašek, W. a Jesenská, Svědectví (Paříž) 1983, č. 69, s. 97; Z. Pavlová-Weinerová: Vzpomínka na R. W., Výběr z prací členů Historického klubu při Jihočes. muzeu v Čes. Budějovicích 1984, s. 130; I. Slavík: Cesta za R. W. aneb Nejkrásnější bibliofilie, Zprávy Spolku čes. bibliofilů v Praze 1984, s. 112 + (šifra I. S.) Výročí, Nové knihy 1984, č. 45; B. Jirásek: Básníkově hledání, Pravda 6. 11. 1984; Z. Pešat: W. poezie z dvacátých let, Dialogy s poezií (1985, inedit. 1979); J. Wacków in R. W.: Zaccise s sowou (Krakov 1987); J. Mourková: Chudák W., Tvorba, příl. Kmen 1987, č. 49 + Expresionismus v díle R. W., Buřiči a občané (1988); J. Podlešák: In memoriam R. W., Jihočeský sb. historický 1988, s. 105; F. Šmejkal in Josef Šíma (1988); J. Adam a M. Langerová in R. W.: Sluncem svržený sok (1989); zp. (Z. Pešat) in Slovník básnických knih (1990, Mezopotamie); J. Mourková: Bylo by Boha, nebýt andělského pádu?, Souvislosti 1991, č. 1; Z. Mráz: R. W., Deník Jihočes. pravda 25. 6. 1991; J. Studničná in R. W.: Trásníčky dějinných dnů (1991); K. Srp: Odcizení a distance, Umění 1992, s. 37; M. Podivínský: R. W. a Le Grand Jeu, Scriptorum 1993, s. 15; A. Pomajzlová: Hra doopravdy, sb. Umění a civilizace jako divadlo světa (1993); in K. Čapek: Korespondence 2 (1993); J. Chalupický: R. W. a český expresionismus, Střední Evropa 1994, s. 92 + R. W. a skupina Le Grand Jeu, tamtéž, s. 172 (obojí inedit. 1975); O. Kolář: Prvotiny R. W., Lipík (Písek) 1994, č. 4 + Ztracený ráj R. W., tamtéž, č. 9–10; Z. Kožmín: Dyk a W. v souvislostech roku 1974, Universitas 1995, č. 2; I. Slavík: Metafyzický R. W., LitN 1995, č. 37 → (rozšíř.) Viděno jinak (1995); E. Kantůrková: Posmrtná pouť R. W., Valivý čas proměn (1995); M. Gaži: To slovo (židovství u W.), Rmen 1995/96, č. 6; J. Pelikánová in R. W.: Solný sloup (1996); J. Mourková in R. W.: Spisy 1. Netečný divák a jiné prózy, Lítice, Škleb (1996) + in Spisy 2. Básně (1997); ● ref. Spisy 1–2: J. Trávníček, Tvar 1997, č. 3; T. Pěkný, Roš chodeš 1997, s. 10; M. Exner, Tvar 1997, č. 15; D. Packová, Nové knihy 1997, č. 20 ●; J. Suk: Hledač víry, Nové knihy 1997, č. 3; J. Hrdlička: Vydávání R. W., Souvislosti 1997, č. 2; P. Hrůza: Svěcení lazebníka, Host 1997, č. 4; O. Mainy: Pojetí Boha v díle R. W., tamtéž; M. Gaži: Publicista R. W. o válce a za války, Tvar 1998, č. 6; M. Langerová in Fragmenty pohybu (1998) + in R. W.: Spisy 3. Lazebník, Hra doopravdy (1998); ● ref. Spisy 3: M. Bauer, Tvar 1998, č. 17; P. Šrámek, LidN 7. 1. 1999 ●; M. Gaži: Kinematograf očima R. W., Illuminace 1999, č. 1; M. Tharp: Czech Paris: Le Grand Jeu and R. W., Estetika 1999, č. 1–3; O. Cakl: Fatalismus Lític, Aluze 1999, č. 2; B. Fořt: Některé poznámky k W. povídce Vůz, ČLit 1999, s. 295; J. Hrdlička: R. W., Souvislosti 2000, č. 3–4; M. C. Putna in Poetika homosexuality v české literatuře 2, Neon 2000, č. 4; J. Trávníček: Divák a herec (o P. Ruce), ČLit 2001, s. 181 → Příběh je mrtev? (2003); F. Šebesta: Novinář, který bojoval s Čapkem i Peroutkou, LidN 20. 7. 2001; J. Cholastová: Vypavěčská perspektiva v próze R. W., sb. Literární věda 2001 (2001); Z. Stolz-Hladká: Médium řeči – reflexe a realizace u R. W., ČLit 2002, s. 64; A. Klimek in R. W.: Spisy 4. O umění a lidech (2002); ● ref. Spisy 4: O. Horák, Tvar 2003, č. 2; V. Šlajchrt, Respekt 2003, č. 11; J. Moník, LitN 2003, č. 31; H. Svobodová, M. Kosák, Kritická příloha Revolver revue 2004, č. 28 ●; K. Srp: Nepovědomé body: Josef Šíma, R. W. a skupina Le Grand Jeu, Umění 2004, č. 1; V. Papoušek in Existencialisté (2004); P. Zajac: R. W. a avantgarda, Slovak Review (Bratislava) 2004, s. 25; P. Málek: Alegorie marnosti. K dílu R. W., Slovo a smysl 2004, č. 2; A. Jedličková: Zátíší a vpád času – R. W.: Zvěst, sb. Na cestě ke smyslu. Poetika literárního díla

Weinfurter

20. století (2005); Z. Mareček: Gellner – W. – Poláček: Tři čeští židovští autoři a jejich reflexe židovství, sb. Přednášky a besedy 38. běhu LŠSS (MU Brno 2005); H. Svanovská: Korunní slovo „Milost“. Ivan Slavík jakožto čtenář a pokračovatel Weinerův, ČLit 2005, s. 62; E. Gilk: Topos W. maloměsta, Z. Stolz-Hladká: Expresionistická poetika v díle R. W., oboje sb. Hledání expresionistických poetik (2006).

zt

Karel Weinfurter

* 27. 5. 1867 Jičín

† 14. 3. 1942 Praha

Prozaik a překladatel beletrie, autor spisů zabývajících se esoterismem, který vtiskoval často téma i jeho prózám a ovlivňoval jeho volbu překladů.

Některé prameny uvádějí datum úmrtí 18. 3. nebo 28. 3. 1942. – Syn úředníka (bývalého vojáka). Do školy začal chodit v Jičíně, po přestěhování rodiny do Prahy (1880) studoval na vyšší reálné škole v Ječné ul., kterou pravděpodobně ze zdravotních důvodů nedokončil (do 1884). Jako samouk si W. osvojil jazyky a vypracoval se na pohotového, rutinního překladatele diktujícího spatra česká znění. Pracoval krátce jako poštovní úředník, poté ve firmě obchodníka s obrazy M. Lehmana (do 1906), 1908–11 byl úředníkem rektorátu české univerzity v Praze, poté se živil jako překladatel a redaktor (např. 3 roky u Jos. R. Vilímka řídil přípravu obsáhlého technického díla Světem práce a vynálezů). Měl zájem o entomologii, od 1906 publikoval v odborném tisku, 1906–12 byl členem České entomologické společnosti. Patřil k zakladatelům a duchovním učitelům české esoteriky, redigoval její časopisy Okultní a spiritualistickou revui a zejména Psyché, založil stejnojmennou společnost, kolem níž se sdružovali zájemci o tajné vědy, a stal se jejím předsedou. Stýkal se např. s G. Meyrinkem, J. Váchalem, těsné vztahy udržoval s J. Vrchlickým. Pohřben byl na Vinohradském hřbitově.

Beletrie čítající romaneto (*Satanistka*), povídky (*Vděčnost fakírova*, *Hodiny pátera Josífka*...) a pohádky tvořila jen menší část W. rozsáhlého díla, zabývajících se různými oblastmi esoterického poznávání. Tvarem jeho prózy navazovaly na dekadentní a novoromantickou poetiku, tematicky většinou jen zábavnou formou ilustrovaly autorovu okultní a teozofickou orientaci. – Nevšedního rozsahu nabyla W.

překladatelská aktivita, orientující se především na angličtinu, v menší míře i němčinu, ojedinele též na francouzštinu. Obsáhla pestré spektrum zahrnující klasické autory 19. století (F. Bret Harte, J. Conrad, Ch. Dickens), populární četbu biografickou (H. V. Schumacher), dobrodružnou (Z. Grey, H. R. Haggard, J. London) a detektivní (A. C. Doyle), literaturu dívčí (E. Glynová) i dětskou (F. H. Burnettová) a ovšem i magicky vizionářskou (G. Meyrink). Mimo beletrii k nám W. uváděl i díla z oblasti tajných věd, které propagoval i ve vlastních pracích, z nichž *Ohnivý keř* představuje základní návod, jakými technickými i metodickými postupy lze dospět k mystickému poznání. Zabýval se také mystickou symbolikou v bibli a v křesťanských, zvláště gnostických spisech, východní filozofii a učením jógy.

PSEUDONYMY, ŠIFRA: A. Vinobrodský (dub., Švanda dudák), Jan z Kříže, Karel Vinohradský, Onlooker, Sagittarius, Venus; K. W. ■ PRÍSPĚVKY in: Besedy lidu (1917–18); Čes. slovo; Máj (1907–09); Malý čtenář (1929–30); Nár. listy (1909); Okultní a spiritualistická revue (1921–24); Psyché (1924–40); Radikální listy; Samostatnost; Světozor (1916–18); Švanda dudák. ■ KNIŽNĚ. *Beletrie*: Satanistka (P b. d., 1917); Vděčnost fakírova (P pro ml., 1917); Hodiny pátera Josífka a jiné neuvěřitelné příběhy (PP b. d., 1920); Čarovná zahrada pohádek (1926); Čarovná kniha pohádek (1926); Kytice pohádek (1926); O vílách a čarodějích (pohádky, 1926); Čtyři knihy nových pohádek (1927, obs. Pohádky našim malíčkým, V ráji pohádek, V říši pohádek, Za pohádkou); Paměti okultisty (1933). – *Překlady*: E. G. Bulwer-Lytton: Poslední dnové Pompejí (1910) + Zanoní (1919) + Budoucí lidstvo (1922) + Podivná historie (1922) + Lukrecie čili Děti noci (b. d., 1924); H. G. Wells: Až spáče procitne (1910) + Údolí pavouků (1911, se S. Chittussim); H. V. Schumacher: Láska a život lady Hamiltonové (1913) + Poslední láska lorda Nelsona (1914); Ch. Dickens: Dombey a syn (1913) + Krám starožitníkův (1922); H. R. Haggard: Černý Napoleon (1913) + Královna ohně (1913) + Děti mlhy (1914) + Temné srdce (1920) + Kleopatra (1920) + Dcera bouře (1920) + Rudá Eva (1921) + Maiwina pomsta (1921) + Allan Quatermain... (1923) + Srdce světa (1925) + Poutníkův náhrdelník (b. d., 1927); H. Caine: Žena, kterou jsi mi dal (1914); J. Conrad: Povídky z tropů (1917); G. Meyrink: Opálové oči (1917); an.: Olympští na zemi (1917); J. Habberton: Dvojčata paní Májové (1917) + Tulák (1918); J. London: Z doby preadamitů (1917) + Dobrodružství (1918) + V měsíčním údolí (1919) + Lidé z propasti (1920); E. Glyn: Hra srdcí (1918) + Dobrodružství Halkyony (1918) + Tři týdny (1918) + Za skalami (1918) + Stellino vítězství (1918) + Láska Ginevřina